

Niels Riis
Hanstholtvej 2
7900 Nykøbing Mors

Dato: 20. december 2006
Journal nr.: 01.16.02G01/06-504
Deres j. nr.: 1a Sø Hdg.
Initialer: loj
Direkte tlf.: 99 70 70 74
E-mail: Tekniskforvaltning@morsoe.dk

1 Miljøgodkendelse af Hanstholtvej 2

Morsø Kommune har den 11. maj 2006 modtaget ansøgning om miljøgodkendelse af husdyrproduktionen Hanstholtvej 2 jf. § 33 i *miljøbeskyttelsesloven*¹.

Virksomheden er omfattet af bilag 1 i *bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomhed og senere ændringer*² under punkt I 101, som hedder:

"Anlæg til husdyrproduktion for mere end 250 dyreenheder, dog 270 dyreenheder hvis mindst 90% af dyreenhederne stammer fra søer med tilhørende smågrise til 30 kg eller 750 stipladser".

Ansøgningen gælder en udvidelse af husdyrproduktion fra 11.500 smågrise og 11.000 slagtesvin (30-100 kg) til 15.000 smågrise og 14.500 stk. slagtesvin (30-102 kg) - svarende til 500 DE.

Til grund for Morsø Kommunes behandling af sagen ligger ansøgning om miljøgodkendelse af 11. maj 2006, VVM-screeningsafgørelse af 12. juli 2006. En miljøteknisk beskrivelse af virksomheden fremgår af bilag 1, mens Morsø Kommunes vurdering fremgår af bilag 2.

Miljøgodkendelsen omhandler kun de miljømæssige forhold efter *miljøbeskyttelseslovens* § 33. Ansøger har selv ansvaret for at indhente eventuelle godkendelser og tilladelser efter anden lovgivning, det kan for eksempel være bygge- og/eller landzonetilladelse.

Miljøgodkendelsen meddeles på vilkår og revurderes efter 8 år.

¹Lovbekendtgørelse nr. 753 af 25. august 2001 om miljøbeskyttelse.

²Bekendtgørelse nr. 943 af 16. september 2004 om godkendelse af listevirksomhed og bekendtgørelse nr. 878 af 19. september 2005 om ændring af bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomhed.

1.1 Miljøgodkendelsens vilkår

1.1.1 Generelt

Ejendommen skal indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der ligger til grund for godkendelsen og som anført i godkendelsens beskrivelse af landbruget.

Ændringer i ejerforhold og ansvarshavende skal meddeles til Morsø Kommune.

1.1.2 Produktionens omfang

Godkendelsen omfatter en husdyrproduktion på 14.500 stk. slagtesvin (30-102 kg) og 15.000 smågrise - svarende til i alt 500 DE.

Beregning skal ske efter husdyrgødningsbekendtgørelsens³ anvisninger.

Én gang årligt skal husdyrproduktionens størrelse dokumenteres. Dokumentation for overholdelse af husdyrproduktionens størrelse kan f.eks. ske ved gødningsregnskabet og indgå i virksomhedens grønne regnskab.

1.1.3 Lugt

Ejendommen og dens omgivelser skal renholdes og drives, så lugtgener begrænses mest muligt. Der må ikke findes unødvendige våde områder og fast gødning på gulv og spalter.

Der må maksmalt i alt være 2.980 slagtesvin med en gennemsnitsvægt på 65 kg og 2.030 smågrise med en gennemsnitsvægt på 18 kg på stald af gangen.

Ejer skal én gang årligt indsende en redegørelse for, hvad der er gjort for at reducere den samlede lugtemission på ejendommen, og hvad der kan gøres for at reducere den yderligere - dels ved management og dels ved etablering af teknologi. Handleplanen kan indgå i virksomhedens grønne regnskab.

Ventilationsanlægget på nye stalde skal etableres som et multistepsystem.

Ventilationssystemet skal rengøres og gennem serviceeftersyn mindst én gang årligt.

Ved berettiget klage kan tilsynsmyndigheden kræve, at virksomheden for egen regning efterviser, at virksomheden ikke giver anledning til en overskridelse af det til enhver tid gældende lugtgenekriterium på opholdsarealer ved nabobeboelser.

Lugtmålinger skal foretages på virksomhedens afkast af akkrediteret lugtmåler og lugtbidrag beregnes ved brug af den spredningsmodel, som anbefales i den til enhver tid gældende lugtvejledning. Lugtmåling skal ske efter aftale med tilsynsmyndigheden og under normale driftsforhold.

Der kan højst stilles krav om lugtmåling årligt én gang årligt.

---

³Bekendtgørelse nr. 814 af 13. juli 2006 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.

1.1.4 Støj

Virksomhedens bidrag til det ækvivalente korrigerede støjniveau dB(A), målt ved skel til nærmest liggende enkeltbolig må ikke overskride:

Dag: kl. 7.00 - 18.00: 55 dB(A)

Aften: kl. 18.00 - 22.00: 45 dB(A)

Nat: kl. 22.00 - 07.00: 40 dB(A)

Den maksimale støjværdi i nattetimerne, må ikke overstige 55 dB(A) i ovennævnte afstand.

Hvis Morsø Kommune skønner, at der er støjgener fra driften af virksomheden, skal virksomheden for egen regning eftervise, at gældende støjkraav overholdes. Støjmålingen skal foretages af en akkrediteret støjmåler.

Støjmålingen kan højst kræves én gang årligt og skal foretages i overensstemmelse med Miljøstyrelsens Vejledning nr. 6/1984: "Måling af ekstern støj" og Miljøstyrelsens Vejledning nr. 3/1996: "Supplement til vejledning om ekstern støj fra virksomheder".

1.1.5 Næringsstoffer

Nitratudvaskningen fra ejendommens udsprekningsarealer må ikke overstige 50 mg/l til det nydannede grundvand i OD-områder og overstige 40 mg/l til det nydannede grundvand i OSD-områder.

Kvælstofoverskuddet på ejendommens udsprekningsarealer må ikke overstige 14 kg N/ha beregnet som et gennemsnit over 3 år.

Fosforoverskuddet på ejendommens udsprekningsarealer må ikke overstige 5,4 kg P/ha beregnet som et gennemsnit over 5 år.

Ejer skal til enhver tid nedbringe fosforoverskuddet fra det nuværende niveau vha. bedst tilgængelige teknologi, hvis det er muligt indenfor en økonomisk rimelig ramme.

Virksomheden skal minimum hver 3. år indsende en handlingsplan for, hvad virksomheden faktisk gør for at nedbringe fosforoverskuddet på ejendommens udsprekningsarealer. Handleplanen kan indgå i virksomhedens grønne regnskab.

Fodring skal baseres på fasefodring med et optimalt indhold af fytase.

Overholdelse af vilkårene omkring næringsstoffer skal dokumenteres i virksomhedens grønne regnskab ved modelberegning, f. eks. SimmelsgårdIIIB eller lignende.

1.1.6 Affald

Farligt affald, herunder olie- og kemikalieaffald, samt medicinrester, kanyler m.m., skal opbevares på befæstet og overdækket areal uden afløb.

Farligt affald skal bortskaffes gennem I/S MOK.

Animalsk affald, herunder selvdøde dyr og fostre, skal bortskaffes til godkendt destruktionsanstalt og opbevares i container eller overdækket med fast tæt overdækning, så der ikke opstår uhygiejniske forhold i tidsrummet inden afhentning.

1.1.7 Medicin og pesticider

Medicin og kanyler skal opbevares i aflåst skab.

Sprøjtemidler skal opbevares i et aflåst skab eller aflåst rum uden afløb.

1.1.8 Skadedyr

Der skal ved flueplage på ejendommen foretages en effektiv fluebekæmpelse i overensstemmelse med retningslinjerne fra Statens Skadedyrslaboratorium. Rovfluer er omfattet af bestemmelserne.

1.1.9 Spildevand

Vask af maskiner m.m. på ejendommen skal foregå på vaskeplads indrettet i overensstemmelse med retningslinjerne, som de fremgår af Landbrugets Byggeblade, Dansk Landbrugsrådgivning.

1.1.10 Grønt regnskab

Der skal årligt udarbejdes Grønt Regnskab for bedriften svarende til programmet "Grønt Regnskab" udgivet af Landbrugets Rådgivningscenter, Skejby, 2001. Der skal anvendes den senest reviderede version.

Det grønne regnskab skal suppleres med dokumentation for, at vilkår under punkt 1.1.5 overholdes.

Det grønne regnskab skal indsendes til Morsø Kommune, Teknisk Forvaltning, jernbanevej 7, 7900 Nykøbing M én gang årligt. Regnskabet skal foreligge første gang for regnskabsåret 2009.

1.2 Afslutning og klagevejledning

Godkendelsen vil blive offentliggjort ved annoncering i Morsø Folkeblad den 22. december 2006 og offentlighedsfasen er 4 uger frem til den 19. januar 2007.

Godkendelsen kan i offentlighedsfasen påklages til Skov- og Naturstyrelsen. En eventuel klage skal være skriftlig og indsendes til Morsø Kommune, Teknisk Forvaltning, Jernbanevej 7, 7900 Nykøbing M. Efter klagefristens udløb videresender Morsø Kommune klagen til Skov- og Naturstyrelsen.

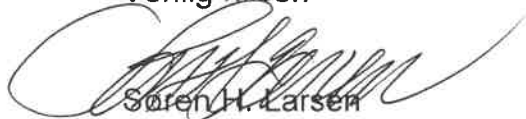
Klageberettigede er ansøger, Viborg Amt samt enhver, der har individuel, væsentlig interesse i sagens udfald. Herudover er der i *miljøbeskyttelseslovens* §§ 99-100 angivet en række interesseorganisationer, som ligeledes er klageberettigede.

Godkendelsen er gældende, når klagefristen er udløbet under forudsætning af, at der ikke er indkommet klager.

En klage har ikke opsættende virkning, hvilket vil sige, at ejer på eget ansvar må handle efter godkendelsens bestemmelser.

Søgsmål af denne godkendelse skal jf. *miljøbeskyttelseslovens* § 101 være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er offentliggjort.

Venlig hilsen

Søren H. Larsen
Bygningsinspektør

/

Lene Olesen Jensen
Biolog

Kopi til:

NordVest Agro I/S, Ringvejen 63, 7900 Nykøbing M, Att.: Simon Bach Nielsen
Viborg Amt, Skottenborg 26, 8800 Viborg
Arbejdstilsynet i Viborg Amt, Postboks 1228, 0900 København C
Embedslægeinstitutionen for Viborg Amt, Sct. Mikkelsgade 4,1, 8800 Viborg
Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø

Bilag 1: Miljøteknisk beskrivelse
Bilag 2: Morsø Kommunes vurdering

2 Bilag 1 Miljøteknisk beskrivelse

2.1 Ejerforhold

Ansøger og ejer er Niels Riis, Hanstholmvej 2, 7900 Nykøbing M.
CVR nr.: 10899249. Matrikelnummer: 1a. Sø Hgd, Sejerslev.

2.2 Oplysninger om virksomheden og det ansøgte projekt

Virksomheden er et eksisterende landbrug, der ved konvertering af 369 DE i FRATS til 500 DE i FRATS med 5.010 stipladser er omfattet af reglerne om miljøgodkendelse, som de fremgår af reglerne i *bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomhed og senere ændringer*, bilag 1:

I 101. a) Anlæg til husdyrproduktion for mere end 250 dyreenheder, dog 270 DE hvis mindst 90 % af dyreenhederne stammer fra søer med tilhørende smågrise indtil 30 kg eller 750 stipladser til søer.

Der er den 2. oktober 1998 meddelt miljøgodkendelse af ejendommen. Den gang til et dyrehold på 420 årssøer og 9.750 slagtesvin - i alt 460 DE.

I forbindelse med ændringen af dyreholdet bygges ny stald øst for de eksisterende bygninger. Der opføres ny overdækket gylletank nord for anlægget, umiddelbart ved siden af eksisterende gylletank. Det projekterede staldanlæg er placeret 291m fra nærmeste nabo målt fra husmur til husmur i kortest mulig afstand.

2.3 Virksomhedens placering, OSD - og naturområder

Ejendommen ligger i det åbne land i primært jordbrugsområde jf. Kommuneplanen for Morsø Kommune 2000-2012 og Regionplan 2005 for Viborg Amt, se figur 1.

Figur 1. Lokalisering af Hanstholmvej 2. Ejendommens egne arealer er indtegnet med lilla.

En del af udspretningsarealerne er placeret i OSD-område. Udbringningsarealerne grænser op til Hanstholm Å, der er målsat som karpefiskevand (B3). Ligeledes er en del af udspretningsarealerne placeret i et moseområde omfattet af *naturbeskyttelseslovens* § 3, se figur 1. Udbringningsarea-

Der anvendes fasefodring hovedsageligt baseret på eget korn og indkøbt sojaskrå. Foder- og blandedanlæg er placeret indendørs. Korn opbevares i 3 gastætte kornsiloer, se figur 2

2.6 Husdyrgødning

Gødningssystemet er baseret på gylle og årsproduktionen af husdyrgødning er beregnet til ca. 8.961 m³ inkl. regn- og vaskevand.

Gyllen opbevares før udvidelsen i 2 gyllebeholdere, fortank og gyllekældre. I forbindelse med udvidelsen etableres en ny gylletank på ca. 3.000 m³. Gyllebeholderne samlede kapacitet bliver efter udvidelsen 9.255 m³. Ny gylle beholder etableres med fast overdækning.

Udbringning af gylle sker dels med nedfældning i vårsæd mens der anvendes slæbeslanger til vintersæd.

2.7 Næringsstoffer

Beregninger af næringsstoffer er udført efter seneste udgave af amtsregnearket.

Den årlige ammoniakemission er beregnet som det fremgår af tabel 1.

Tabel 1: Årlig emission af ammoniak fra stald og lager

	kg NH ³ -N per år
Emission fra stald	7.439
Emission fra lager	875
Samlet emission	8.314

Beregninger af kvælstofoverskuddet på ejendommens udspretningsarealer viser et kvælstofoverskud på 14 kg N/ha/år, mens det gennemsnitlige fosforoverskud er beregnet til 5,4 kg P/ha. Beregningerne er baseret på tilsætning af fytase og fasefodring eller teknik med tilsvarende effekt.

Udvaskning til grundvand fra ejendommens udspretningsarealer viser en koncentration på gennemsnitlig 45 mg NO₃/l til nydannede grundvand.

2.8 Lugt

Lugtemissionen og geneafstanden før og efter udvidelsen er beregnet efter "Vejledende retningslinier for vurdering af lugt og begrænsning af gener fra stalde", Foreningen af Miljømedarbejdere i Kommunerne (FMK), 2002. Resultaterne af beregningerne fremgår af tabel 3.

Tabel 3: Emission og geneafstande fra Hanstholmvej 2 – hele ejendommen

	Før	Efter
Beregnet emission (LE/s)	33.717	37.415
Aflæste geneafstande (m) til:		
Boligområder i byzone samt sommerhusområde	581	612
Byzoneområde i øvrigt, landsby + samlet bebyggelse	326	344
- enkelt bolig i det åbne land (m)	184	193

Ændring af dyreholdet fra FRATS til ren slagtesvineproduktion medfører en øget lugtemission fra ejendommen. Geneafstanden stiger fra 184 m til 193 m til naboer i det åbne land.

2.9 Støj og støv

Støjkilder er foderanlæg, transportsystemer, kompressorer, ventilation samt maskiner til markarbejde. Støv forekommer i forbindelse med til- og frakørsel til ejendommen. Foderet iblandes fedt, hvilket reducerer støvafgivelsen. Antallet af transportere forventes at stige med 2-3 transportere om ugen. Forøgelsen skyldes flere transportere af dyr, gylle og foder.

3 Ressourceforbrug

Ejendommens samlede forventede ressourceforbrug ved maksimalt dyrehold fremgår af tabel 4.

Tabel 4: Ejendommens årlige forbrug af vand og energi

Ressource	Forbrug
Drikke- og vaskevand	12.000 m ³
EI	270.000 kWh
Dieselolie	43 tons

Vandet bruges primært til drikkevand til dyrene og vaskevand til rengøring af stalde. Energiforbruget bruges primært til ventilation, lys og gyllepumpning.

3.1 Drikkevand og spildevand

Ejendommen får drikkevand fra egen boring. Vask- og påfyldning af marksprøjten foregår på vaskaplads med afløb til gylletank. Husholdningsspildevand ledes pt. til septiktank men ejendommen etablerer spildvandsrensning i henhold til kommunens spildevandsplan i løbet af 2007.

3.2 Olietanke

Der forefindes 2 overjordiske dieselolietanke på hhv. 4.000 og 5.000 liter i maskinhuset. Olietanke er fra 1995. Hertil kommer en fyringsolietank til oliefyret på 1.000 liter. Denne olietank er fra 2000.

3.3 Affald

Husholdningen er tilmeldt almindelig dagrenovation. Olie- og kemikalieaffald opbevares i aflåst kemikalierum. Olie- og kemikalieaffald afleveres til I/S MOK, Thisted. Døde dyr afleveres til DAKA.

3.4 Fluer og rotter

Bekæmpelse af fluer foretages med rovfluer. Der er indgået aftale med Mortalin om rottebekæmpelse.

3.5 Til- og frakørsel

Antallet af transporter efter udvidelsen forventes at stige med 2-3 transporter om ugen. Forøgelsen skyldes flere transporter af dyr, gylle og foder.

3.6 Valg af placering og bedst tilgængelig teknik

Der anvendes fytase i foderet, og der praktiseres fasefodring, hvorved næringsstofbelastningen fra dyreholdet begrænses.

På bedriftens arealer praktiseres reduceret jordbehandling. Ved reduceret jordbehandling, sker der ingen vendende jordbehandling. Herved efterlades jorden altid enten med en grøn afgrøde eller dækket/opblandet med planterester. Da jorden ikke efterlades bar, er risikoen for jorderosion minimeret meget kraftig. Når der er mindre erosion på arealerne, er der også mindre afstrømning af næringsstoffer fra arealerne. Desuden er der et lavere energiforbrug til jordbehandling.

Ved drift af ejendommens arealer anvendes GPS teknologi som en integreret del af ejendommens øvrige management værktøjer. Udbytter måles og dokumenteres stedspecifikt i den enkelte mark. Dette giver mulighed for senere at tilpasse gødskning, jordbehandling og plantebeskyttelse stedspecifikt.

På ejendommen anvendes luft-assisteret sprøjte. Dette giver mulighed for at reducere afdrift af sprøjtemidler, og giver derved en øget udnyttelse af pesticider.

Ny gylletank etableres med overdækning. Foderet iblandes fedt, dette reducerer støvafgivelse og dermed reduceres mængden af partikler i ventilationens afgangsluft. Der er overbrusning af en del af stiarealet for at sikre at grisenes gødningsadfærd kun sker i gødearealet. Stierne vaskes efter hvert hold.

3.7 Forslag til vilkår

Foderets indhold af Råprotein og fosfor skal være under følgende grænser:

	Råprotein/FE (g)	P/FE (g)
Smågrise	160	5,34
Slagtesvin	149	4,5

4 Morsø Kommunes vurdering

4.1 Renere teknologi

Miljøbeskyttelsesloven har til formål at forebygge og bekæmpe forurening af luft, vand, jord og undergrund, samt vibrations- og støjulemper. Desuden bygger *miljøbeskyttelsesloven* på et princip om at anvende den mindst forurenende teknologi. Virksomheden skal derfor indrettes og drives på en sådan måde, at anvendelsen af ressourcer, herunder energiforbrug og affaldsfrembringelse begrænses mest muligt.

Virksomheder er ved nyanskaffelser forpligtiget til, inden for en rimelig økonomisk ramme, at anvende den bedst tilgængelige teknologi. Morsø Kommune vil i den forbindelse gøre opmærksom på BAT-bladene (Best Available Techniques) for landbrug, se f.eks. hjemmesiden http://www.lr.dk/bygningerogmaskiner/informationsserier/batbyggeblade/bat_oversigt.htm

Virksomheden er ikke omfattet af *bekendtgørelse om grønt regnskab*⁴, men Morsø Kommune vurderer, at der vil være en miljømæssig gevinst ved, at virksomheden påbegynder udarbejdelsen af Grønt Regnskab. Grønne regnskaber skaber fokus på landbrugs ressource- og næringsstofforbrug og er et godt redskab i forbindelse med udarbejdelse af handlingsplaner og målsætninger, der skal sikre, at virksomheden til stadighed udvikler sig i en miljømæssig positiv retning. Der er derfor i miljøgodkendelsen stillet vilkår om, at virksomheden skal påbegynde udarbejdelsen af Grønt Regnskab, svarende til programmet Grønt Regnskab, Landbrugets Rådgivningscenter, 2001.

Morsø Kommune finder det relevant, at det grønne regnskab indeholder en status for områderne renere teknologi og naturbevarelse, ligesom handleplanen for nedbringelsen af fosforoverskuddet på ejendommens arealer og lugtreduktion kan indgå i det grønne regnskab. Ansøger anbefales at forholde sig til, hvorfor der er eventuelle afvigelser i forhold til sidste år, og hvilke tiltag der forventes gennemført indenfor de enkelte områder i det kommende år.

Det grønne regnskab skal udarbejdes én gang årligt, og indsendes til Morsø Kommune, Jernbanevej 7, 7900 Nykøbing M.

4.2 Luft og lugt

Ny gylletank etableres med overdækning, og den primære kilde til lugt fra ejendommen vurderes at være staldventilationsluften. Sekundært vil der kunne forekomme kortvarige lugtgener i forbindelse med udslusning, opbevaring og udbringning af husdyrgødning. Lugtemissionen før og efter udvidelsen er beregnet ved hjælp af modellen som fremgår af "Vejledende retningslinier for vurdering af lugt og begrænsning af gener fra stalde", Foreningen af Miljømedarbejdere i Kommunerne (FMK), 2002. Modellen er baseret på tyske tal fra 1980'erne. Der er siden sket væsentlige forbedringer i indretningen af staldsystemerne, som er med til at begrænse lugtgener.

Vejledningen fastsætter, at enkeltboliger i det åbne land "skal kunne tåle" en lugt, der svarer til 10 LE/m³. Beregningerne for lugtafgivelsen ved det ansøgte dyrehold på Hanstholmvej 2 viser, at ejendommen skal overholde en afstand til enkeltliggende boliger på 193 m (geneafstand), hvis genekriteriet på 10 LE/m³ skal overholdes. Samme afstand med det nuværende dyrehold er beregnet til 184 m. Ændringen af dyreholdet medfører altså en øget lugtafgivelse, der svarer til en ændring af geneafstanden på 9 m, og geneafstanden til Hanstholmvej 1 er dermed overskredet med 1 m, da den faktiske afstand er 192 m.

Nybyggeriet sker i en afstand af over 300 m fra Hanstholmvej 1 og ca. 290 m fra Søndergårdsmark 2. Geneafstandene efter FMK er alene vejledende værdier i forhold til vurdering af overholdelse af lugtgenekriteriet. Da den dominerende vindretning i Danmark er fra vest og sydvest og altså oftest

⁴Bekendtgørelse nr. 753 af 25. august 2001 om visse virksomheders pligt til at udarbejde Grønt Regnskab.

ikke blæser i retning mod Hanstholmvej 1, der ligger sydvest for Hanstholmvej 2 er det imidlertid Morsø Kommunes vurdering, at lugtgenekriteriet på Hanstholmvej 1 er overholdt.

Søndergårdsmark 2 har i forbindelse med behandlingen af ansøgningen indgivet klage over lugtgener fra dyreholdet på Hanstholmvej 2. Af klagen fremgår, at man er stærkt generet af lugten fra staldene allerede nu og derfor frygter, at en udvidelse vil forstærke disse. Det anføres desuden, at Søndergårdsmark 2 ligger vest for ejendommen og, at husdyrtætheden i området i øvrigt er høj. I indsigelsen forslås der lugtreducerende tiltag i forbindelse med nybyggeriet.

Den faktiske afstand til Søndergårdsmark 2 er ca. 300 m, og dyreholdet på Hanstholmvej 2 overholder dermed de teoretiske geneafstande med ca. 100 m. Morsø Kommune vurderer på den baggrund, at det er overvejende sandsynligt, at lugtgenekriteriet på 10 LE/m³ er overholdt på Søndergårdsmark 2, men kommunen er opmærksom problemerne med dyretætheden i området. Kommunen vurderer pt., at der ingen mulighed er for at regulere den akkumulerede lugtbelastning fra alle husdyrbrug i området i miljøgodkendelsen for Hanstholmvej 2. Ydermere findes der på nuværende tidspunkt ingen BAT teknologi (Best Available Technique) til lugtreduktion på husdyrbrug.

Lugtemission fra landbrug kan imidlertid begrænses væsentligt ved generel god management, der sikrer god daglig hygiejne i staldene, og regulerer dyrenes adfærd. Dyreholdet på Hanstholmvej 2 består af 500 DE og må betegnes som et relativt stort landbrug. Ejendommens størrelse alene gør derfor, at konsekvensen af en uhensigtsmæssig drift mht. til lugtafgivelse vil betyde risiko for en stor påvirkning af omkringliggende beboelser. Det er derfor Morsø Kommunes indstilling, at ejendommen skal fokusere kraftigt på god management og teknologi med henblik på til enhver tid at minimere lugtemissionen fra ejendommen. Dertil kommer, at de teoretiske geneafstande til Hanstholmvej 1 er overskredet med 1 m.

Der er derfor i miljøgodkendelsen stillet vilkår om, at virksomheden én gang årligt skal udarbejde en redegørelse for, hvordan lugtemissionen på ejendommen allerede er reduceret, og hvordan lugtemissionen kan reduceres yderligere - dels ved optimering af management og dels ved hjælp af teknologi. Morsø Kommune vurderer desuden, at det er det rimeligt at fastsætte vilkår om, at virksomheden ikke må give anledning til et større lugtbidrag (lugtimmissionskoncentrationsbidrag) end grænseværdierne i den til enhver tid gældende lugtvejledning. Vilkåret suppleres med vilkår om, at hvis Morsø Kommune skønner, at lugtemissionen fra staldanlægget overstiger grænseværdierne, skal virksomheden lade et akkrediteret firma foretage en måling af lugtbidraget for at kunne afgøre om grænseværdien er overholdt.

Staldene på Hanstholmvej 2 er indrettet med separate sektioner, der tømmes og vaskes efter hvert hold og i øvrigt er indrettet med over Brusning og ventilation med multi-step. Multistepsystem giver en større hastighed på luftafkastene og dermed en bedre opblanding af staldluften. Fodring sker som fasefodring, og der anvendes hovedsageligt eget korn og indkøbt sojaskrå i foderet. Der anvendes dermed ikke fodermidler med ukendte eller særligt lugtafgivende egenskaber. Morsø Kommune vurderer således, at bedriften i lever op til kriteriet om gode hygiejniske forhold og vurderer på den baggrund ikke, at virksomheden giver anledning til unødvendig og væsentlige lugtgener.

4.3 Støj og støv

Støj og støv fra virksomheden er primært relateret til kørsel til og fra ejendommen, og støj desuden i forbindelse med ventilationsanlægget. Det er Morsø Kommunes opfattelse, at støj- og støvbidraget fra virksomheden er begrænset, og at de støjende og støvende aktiviteter, der er på ejendommen er dæmpet i en grad, der er tilstrækkelig.

Morsø Kommune vurderer derfor ikke at anlægget på Hanstholmvej 2 vil give anledning til væsentlige støj- og støvgener for omgivelserne. Der er i miljøgodkendelsen alligevel indsat vilkår om maksimal støj fra virksomheden i det tilfælde, at driften på virksomheden ændres og der i den forbindelse opstår støjproblemer.

4.4 Affald

Virksomheden fremskaffer farligt affald i form af f.eks. medicin- og pesticidrester, kanyler mv., animalsk affald i form af selvdøde dyr og dagrenovationslignende affald såsom plast, papir mv.

Bortskaffelse af farligt affald skal ske til I/S MOK. Den kommunale modtageplads på Nørrebro, Nykøbing er til affald fra private, og der er derfor stillet vilkår om, at I/S MOK benyttes til bortskaffelse af farligt affald, som f.eks. kemikalie- og medicinrester.

For at undgå smittespredning og uhygiejniske forhold, er der stillet vilkår om, at animalsk affald skal opbevares i container eller overdækkes med fast, tæt overdækning - f.eks. kadavercap - indtil afhentning og placeret væk fra naboer.

Alt affald skal i øvrigt afhentes og behandles i overensstemmelse med de til enhver tid gældende affaldsregulativer for Morsø Kommune, ligesom reglerne i *affaldsbekendtgørelsen*⁵ og senere ændringer skal overholdes.

4.5 Opbevaring af husdyrgødning

Produktionssystemet på ejendommen er etableret således, at al gødning ledes til gyllebeholder. Ejendommen har en gødningsproduktion på 8.961 m³ og en opbevaringskapacitet på ejendommen på 9.255 m³ til flydende gødning. Det vejledende krav om mindst 9,0 måneders opbevaringskapacitet er således opfyldt for flydende gødning.

Morsø Kommune vurderer, at opbevaringen af husdyrgødningen på ejendommen er i overensstemmelse med gældende regler og ikke giver anledning til væsentlig forurening af omgivelserne.

4.6 Jord, grundvand og vandløb

I forbindelse med landbrugsvirksomhed er forureningen af jord- og vandmiljøet primært relateret til brugen af næringsstoffer/husdyrgødning i planteavl.

4.6.1 Fosfor

Der tilføres i dag mere fosfor til landbrugsjord, end der fjernes med afgrøderne. Det betyder, at der er risiko for tab af fosfor til omgivelserne. Fosfor tabes primært fra landbrugsjord ved erosion. Regnvand, smeltevand eller vind transporterer fosfor væk fra marken med jorden. Desuden sker der tab ved udvaskning gennem dræn. Et direkte tab af fosfor til vandløbene sker ved vandløbenes nedbrydning af brinkerne.

Overskuddet af fosfor er beregnet til 5,4 kg P/ha på udbringningsarealerne. Det er Morsø Kommunes opfattelse, at det optimale er, at der ikke er fosforoverskud på udspretningsarealer, der afvandes til naturområder med skærpet målsætning (EU-fuglebeskyttelsesområde nr. 26 og EU-habitatområde nr. 16), eftersom der herved er en potentiel risiko for overmætning af jorden med fosfor og dermed udvaskning på sigt. Der stilles derfor i miljøgodkendelsen vilkår om, at fosforoverskuddet maksimalt må være 5,4 kg P/ha som gennemsnit for ejendommens udspretningsarealer. Vilkår suppleres med et vilkår om, at virksomheden er forpligtet til at anvende fasefodring og fytase i den daglige drift. Morsø Kommune finder det desuden relevant at supplere vilkåret med vilkår om handleplan for at nedbringe fosforoverskuddet på ejendommen yderligere.

Morsø Kommune forventer, at der i fremtiden vil ske en reduktion af fosforoverskuddet i forbindelse med, at fodringsteknologien stadig forbedres og effektiviteten i staldene øges. Gylleseparation kan i dag anvendes dels for at reducere ejendommens krav til harmoniareal og desuden kan evt. for megen fosfor i husdyrgødningen frasepareres og eksporteres, således at bedriftens fosfortilførsel kan tilpasses den mængde fosfor der fraføres med afgrøderne. Flere separationsteknologier er stadig under udvikling, men ingen af disse kan endnu betegnes som BAT teknologi. På Hanstholmvej 2 er ejerkravet og harmoniareal opfyldt dels med eget areal samt overførselsaftaler, og Morsø

⁵Bekendtgørelse nr. 619 af 27. juli 2000 om affald.

Kommune vurderer desuden at fosforoverskuddet er relativt begrænset. Det er derfor Morsø Kommunes vurdering, at potentialet for separationsteknologi på ejendommen er relativt lavt.

4.6.2 Kvælstof

Kvælstof fra landbrugsvirksomheder afgives til omgivelserne dels ved fordampning (emission) og dels ved udvaskning.

Ammoniakfordampning

Fordampning (emission) af kvælstof fra virksomheden sker i form af ammoniak fra stalde, lager (gyllebeholdere) og udbringning. Ammoniakemission fra stald og lager er beregnet til 8.675 kg N/år, mens emission ved udbringning er beregnet til 3.801 kg N/år. Der er ikke i ansøgningsmaterialet gennemført beregninger for ammoniakdepositionen i nærliggende naturarealer, men Viborg Amt har i screeningsafgørelsen af 13. juli 2006 vurderet, at kvælstofnedfaldet som følge af ammoniakfordampningen ikke vil kunne påvirke naturarealerne nævneværdigt.

Typisk sker ca. $\frac{3}{4}$ af den samlede fordampning af kvælstof fra et landbrug fra selve staldanlægget og lagre og ca. $\frac{1}{4}$ i forbindelse med udbringningen. Udbringning af gylle i marken sker dels med nedfælder og dels med gyllevogn med slangeudlægger. Ejer etablerer overdækning på ny gyllebeholder, hvilket nedbringer ammoniakemissionen i forhold til gyllebeholdere med flydelag.

Morsø Kommune vurderer, at såvel udbringningen som opbevaringen af gyllen er hensigtsmæssig i forhold til at begrænse ammoniakemissionen fra ejendommen mest mulig. Morsø Kommune vurderer således, at ammoniakemissionen fra virksomheden er acceptabel, og der er derfor ikke stillet vilkår om at begrænse af ammoniakfordampningen fra anlæg eller i forbindelse med udbringning yderligere.

Morsø Kommune understreger dog, at det altid er vigtigt, at udbringning af gødning sker under de bedst mulige teknologiske og vejrmæssige forhold, for til enhver tid at begrænse kvælstofpåvirkningen af nærliggende naturområder mest muligt.

Kvælstofudvaskning

Udvaskning af kvælstof sker efter udspreddning på markerne, hvor kvælstof i jorden kan udvaskes til overfladevand og grundvand. De næringsstoffer, der udvaskes fra landbrugsarealerne, vil først og fremmest kunne påvirke søer og marine områder, som stofferne føres til, hvorimod vandløbene i mindre omfang vil blive påvirket af næringsstofferne.

Beregninger af kvælstofoverskuddet på ejendommens udspreddingsarealer i forbindelse med VVM-screeningen viser et kvælstofoverskud på 14 kg N/ha/år og Viborg Amt har i screeningsafgørelsen af 13. juli 2006 vurderet, at det ansøgte ikke vil kunne medføre en forøgelse af næringsstoffiltørslen til internationale naturbeskyttelsesområder i et omfang, der vil kunne svække udpegningsgrundlaget.

Morsø Kommune vurderer på den baggrund, at der ikke er væsentlig påvirkning af **overfladevand** - Limfjorden, vandløb og søer - med kvælstof som følge af dyreholdet på Hanstholmvej 2 og der stilles derfor vilkår om maksimal kvælstofoverskud på 14 kg N/ha/år på ejendommens udspreddingsarealer.

Amtets maksimalkrav til nitratudvaskningen til det nydannede **grundvand** i område med særlige drikkevandsinteresser (OSD-områder) er sat til 40 mg NO₃/l. I områder med drikkevandsinteresser (OD-områder) må udvaskningen ikke overstige 50 mg NO₃/l til det nydannede grundvand.

Beregning af udvaskningen til grundvand fra ejendommens udspreddingsarealer viser 45 mg NO₃/l, og Morsø Kommune vurderer på den baggrund, at det er relevant i miljøgodkendelsen at stille vilkår om en tilrettelæggelse af sædskiftet så grænseværdier på 40 mg NO₃/l og 50 mg NO₃/l for henholdsvis OSD- og OD-områder er overholdt.

Morsø Kommune vurderer generelt, at virksomhedens anvendelse og håndtering af husdyrgødning sker på en sådan måde, at kvælstofbelastningen i de nærliggende omgivelser begrænses mest muligt og med de nævnte vilkår, er det det Morsø Kommunes opfattelse, at driften af virksomheden med de stillede vilkår kan ske uden væsentlig næringsstofpåvirkning af det omliggende miljø.

4.7 Pesticider

Pesticider er fællesbetegnelse for kemikalier til brug for bekæmpelsen af ukrudt, svampe og insekter i planteavlen. Virksomheden drives konventionelt, og har således et forbrug af diverse pesticider. Der anvendes alene pesticider i driften, der er godkendt af Miljøstyrelsen, og det er Morsø Kommunes opfattelse at såvel anvendelse, håndtering som opbevaring sker forsvarligt og efter gældende lovgivning. For at undgå diffus tilledning af pesticider mv. til omgivelserne stilles der vilkår om, at vask af maskiner m.m. på ejendommen skal foregå på vaskeplads indrettet i overensstemmelse med retningslinierne, som de fremgår af Landbrugets Byggeblade, Dansk Landbrugsrådgivning.

4.8 Til- og frakørsel

Det er Morsø Kommunes vurdering, at transporterne til og fra virksomheden ikke vil give anledning til væsentlige gener for omgivelserne.

4.9 Morsø Kommunes samlede vurdering

Placeringen af Hanstholmvej 2 er i overensstemmelse med reglerne om lokalisering af husdyrbrug. Dyreholdet på Hanstholmvej 2 består af 500 DE må betegnes som et relativt stort landbrug, hvor en u hensigtsmæssig drift med hensyn til lugt vil kunne føre til relativt store gener for omgivelserne. Geneafstandene til nærmeste naboer er præcis overholdt, og det er derfor Morsø Kommunes indstilling, at ejendommen skal fokusere kraftigt på god management og teknologi med henblik på til enhver tid at minimere lugtemissionen fra ejendommen.

Til ejendommen hører ca. 160 ha og Morsø Kommune opfordrer derfor virksomheden til at få udarbejdet en naturplan for ejendommens jorde. En naturplan har til mål at skabe opmærksomhed på de natur- og kulturhistoriske værdier på ejendommen, og fungerer som et redskab/vejledning til pleje og forbedring af naturområderne på ejendommen.

Virksomheden er omfattet af reglerne i *husdyrgødningsbekendtgørelsen*, og Morsø Kommune gør opmærksom på, at reglerne, som de fremgår der, til enhver tid skal overholdes.

Det er Morsø Kommunes opfattelse, at driften af ejendommen med de stillede vilkår i miljøgodkendelsen vil kunne ske uden væsentlig miljømæssig påvirkning af omgivelserne og samtidig sikre, at virksomheden udvikler sig i en miljømæssig positiv retning.

